

MINISTERUL JUSTIȚIEI
A REPUBLICII MOLDOVA

Judecătoria Buiucani

MD-2012, str.M.Viteazul 2.

mun.Chișinău

Tel.29-50-92

29-50-96

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

Суд Буюкань

МД-2012,ул.М.Витеазул 2

тел.29-50-92

29-50-96

„31” octombrie 2016 nr.10-603/16

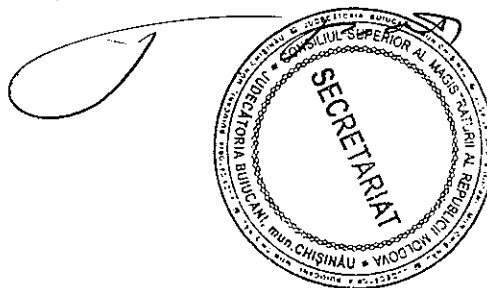
Curtea Constituțională a Republicii
Moldova

Expediem în adresa Dvs., pentru examinare potrivit competenței, cererea avocatului Emanoil Ploșniță în interesele lui Domnica Manole, privind excepția de neconstituționalitate a art.63 alin.(2) pct. 3 Cod de procedură penală, ridicată în cadrul procesului penal nr. 14-ij_10_12132-03102016.

Anexă: sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 21 file.

Judecător în judecătoria Buiucani,

mun. Chișinău

Victor Rațoi

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
INTRARE NR.	1309
3	19 26 16

ÎN CHEIERE
În numele Legii

Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
31 octombrie 2016

mun. Chișinău

Instanța formată din
Judecător de instrucție
Grefier
Cu participarea
Procurorului
Avocaților

Victor Rațoi
Rodica Tuchila

Eugen Rurac
Mihailov-Moraru Veronica, Emanoil Ploșniță

a examinat în ședință judiciară publică plîngerea avocatului Mihailov-Moraru Veronica, în interesele cet. Dornica Manole, împotriva actelor procuraturii Anticorupecție și, -

a constatat:

La 03 octombrie 2016, în judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, a fost înregistrată plîngerea depusă de avocatul Mihailov-Moraru Veronica, în interesele petiționarei Domnica Manole, prin care se solicită anularea ordonanței procurorului anticorupecție Eugeniu Rurac din 08 septembrie 2016, privind prelungirea menținerii calității de bănuț, ca fiind ilegală și neîntemeiată a cauzei penale nr. 2016928173.

În procesul examinării plîngerii, avocatul E. Ploșniță a înaintat o cerere de înaintare în adresa Curții Constituționale a sesizării privind neconstituționalitatea prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3 Cod de procedură penală, „*persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate -mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi -mai mult de 6 luni*”.

În susținerea cererii înaintate s-au invocat circumstanțele menționate în sesizarea formulată.

În instanța de judecată, avocații au solicitat expedierea sesizării înaintate Curții Constituționale pe motiv că sunt întrunite toate condițiile pentru examinarea acesteia.

Procurorul a indicat că nu are obiecții și că este dreptul părții să înainteze asemenea sesizări.

Examinînd cererea și audiind explicațiile participanților, instanța ajunge la concluzia că aceste condiții necesare sunt întrunite în cazul dat și sesizarea urmează să fie expediată spre soluționare Curții Constituționale.

Instanța constată că sesizarea formulată întrunește condițiile stabilite în pct. 3 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016, în situația în care nu a fost identificată o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Luînd în considerație prevederile art. 7 alin. (6) din CPP, indicația expresă cuprinsă la pct. 81 din HCC nr. 2 din 09.02.2016, în situația în care condițiile de la pct. 82 din aceeași hotărîre sunt întrunite, instanța de judecată consideră necesar de a suspenda procesul de examinare a plîngerii avocatului Mihailov-Moraru Veronica formulată în interesele lui Manole Domnica

În conformitate cu prevederile art. art. 341 alin. (1) și 342 alin. (2) din CPP, instanța de judecată-

dispune:

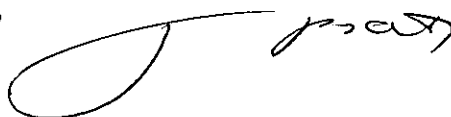
Se sesizează Curtea Constituțională în vederea soluționării cererii depuse de avocatul E. Ploșniță privind neconstituționalitatea prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3 Cod de procedură penală, „*persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate -mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi -mai mult de 6 luni*”.

Se expediază, pentru examinare potrivit competenței, Curții Constituționale sesizarea menționată a avocatului E. Ploșniță.

Procesul de examinare al plîngerii avocatului Mihailov-Moraru Veronica în interesele petiționarei Domnica Manole se suspendă

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cazului dat.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Victor Rațoi

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire **MANOLE** 2. Prenume **Domnica**

3. Funcția judecător, Curtea de Apel Chișinău

4. Adresa mun. Chișinău, str. N. Russo nr. 2, ap. 9

5. Tel./fax

6. Numele și prenumele reprezentantului* **PLOȘNIȚA Emanoil**

7. Ocupația reprezentantului **avocat**

8. Adresa reprezentantului *mun. Chișinău, bd. Moscova, 6.*

9. Tel. **079442322** 10. Fax / E-mail: *emanoil.plosnita@gmail.com*

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea Partea a II-a a Notitei Explicative)

- 12.
- Prin prezenta sesizare se invocă neconstituționalitatea prevederilor art. 63 alin. (2), pct. 3 Cod de procedură penală, „*persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni*”, în temeiul art. 1, alin. (3) art. 4, art. 21 și art. 26 din Constituție.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

La 08.06.2016, procurorul General-interimar al Republicii Moldova, **Eduard HARUNJEN**, examinând materialele procesului penal, înregistrat în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni al Procuraturii Generale, nr. **20169242021** din 23.05.2016, a dispus începerea urmăririi penale în privința judecătorului Curții de Apel Chișinău, **Domnica MANOLE** *pe faptul pronunțării cu bună-știință a unei hotărâri contrar legii*, infracțiune prevăzută la art. 307 alin. (1) Cod Penal.

În motivarea ordonanței de începere a urmăririi penale, s-a indicat că la **23 mai 2016** în registrul nr. 1 de evidență a cererilor și comunicărilor despre infracțiuni al Procuraturii Generale a fost înregistrată sesizarea privind pretinsele acțiuni ilicite, comise de către judecătorul Curții de Apel Chișinău Domnica MANOLE la examinarea unei pricini civile, exprimate prin pronunțarea cu bună-știință de către un judecător a unei hotărâri contrar legii.

Potrivit materialelor procesului penal, s-a constatat că la 04.04.2016, Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, în procedură contenciosului administrativ, împotriva Comisiei Electorale Centrale „Cu privire la rezultatele verificării listelor subscripției prezentate de grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional”, obligarea CEC să adopte o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican constituțional.

Prin hotărârea din **14 aprilie 2016**, judecătorul Domnica Manole, a dispus anularea hotărârii CEC nr. 4608 din 30.03.2016 și a obligat CEC să adopte o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican constituțional pentru revizuirea Constituției Republicii Moldova.

La **22.04.2016**, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, examinând recursul declarat de CEC împotriva hotărârii CAC din 14.04.2016, a casat hotărârea CAC din 14.04.2016, adoptată în pricina civilă menționată *supra*, și a respins cererea de chemare în judecată depusă de Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional împotriva CEC.

Colegiul civil, al CSJ care a examinat cauza în calitate de instanță de recurs, a indicat *inter alia* în motivarea deciziei că „hotărârea adoptată de instanța de fond este ilegală”, hotărârea emisă de către judecătorul D. Manole este rezultatul „tratării eronate a legislației”. De asemenea, potrivit ordonanței de începere a urmăririi penale, CSJ a constatat că hotărârea CEC nr. 4608 din 30.03.2016, anulată prin hotărârea adoptată de judecătorul D. Manole, a fost emisă de către CEC cu respectarea procedurii prevăzute de Titlu VI din Legea Supremă, asigurând astfel stabilitatea constituțională, iar instanța de fond la adoptarea hotărârii „și-a depășit competențele atribuite prin lege interpretând în felul său prevederile Constituției”; judecătorul D. Manole, acordând prioritate argumentelor reclamantului, a admis o abatere de la legea materială, care prevede exhaustiv organele ce au competența de interpreta Constituția, subrogându-le astfel în exercitarea împuternicirilor sale; a aplicat extensiv legea materială care stabilește competența sa, instanța de fond și-a depășit competența legală, nu era în drept de a obliga CEC să emită un act anume ect.

Procurorul **Eduard HARUJEN**, însușind argumentele expuse în motivarea deciziei CSJ din 22.04.2016 și având în vedere că *hotărârea Judecătorului CAC, Manole Domnica, potrivit constatărilor Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al CSJ* a fost adoptată contrar normelor de drept material și circumstanțelor de fapt, circumstanțele de fapt și de drept constatăte în cadrul procesului penal, a ajuns la concluzia că în speță există o **bănuială rezonabile** privind săvârșirea de către judecătorul D. Manole a infracțiunii prevăzute de **art. 307 alin. (1) Cod Penal**, pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii. **Or, justificarea pretinselor bănuielei de pronunțare cu bună-știință a hotărârii judecătorești, nu și-au găsit reflectarea în ordonanța privind pornirea urmăririi penale.**

Ordonanța de pornirea urmăririi penale, a fost comunicată judecătorului, D. Manole, la data de 22.06.2016 cu ocazia ridicării din biroul de serviciu a blocului de calculator, utilizat în exercițiul funcției.

La **13.09.2016**, D. Manole a expediat în adresa Procuraturii Anticorupție o cerere prin care a solicitat procurorului să-i comunice/expedieze copiile actelor procedurale emise în privința sa, în cadrul procesului de urmărire penală pornit la 08.06.2016 în temeiul art. 307 alin. 1 Cod Penal.

La data de **22.09.2016**, în adresa autorului sesizării D. Manole a fost expediată ordonanța privind prelungirea termenului de menținere a persoanei în calitate de bănuț din 08.09.2016, emisă de procurorul în Procuratura Anticorupție **Eugeniu RURAC**.

Procurorul **RURAC Eugeniu** a invocat în motivarea ordonanței că „*având în vedere faptul că urmărirea penală în cauza penală dată a fost pornită în personam, Manole Domnica fiind recunoscută astfel în calitate de bănuț în conformitate cu jurisprudența CtEDO (cauza Brusco c. Franței hot. din 14.10.2010 §47), se impune prelungirea termenului menținerii în calitate de bănuț a cet. Manole Domnica care expiră la 08.09.2016, din motivul că probele acumulate în cadrul urmăririi penale nu sunt suficiente pentru înaintarea învinuirii*”.

Astfel, printr-o singură ordonanță, judecătorului D. Manole i-a fost atribuită calitatea de bănuț, pe care la data de 22.06.2016 cu ocazia efectuării în privința sa a acțiunii de urmărire penală – ridicarea calculatorului, nu i-a fost recunoscută, și prelungită menținerea în calitate de bănuț, în lipsa unui temei legal „clar” definit.

Ordonanța de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț, ia- fost comunicată, nu imediat, dar după 14 zile din prtetinsa dată de emitere.

Autorul sesizării, a contetsat la judecătorul de instrucție în temeiul art. 313 CPP, ordonanța procurorului **RURAC Eugeniu**, din 08.09.2016 privind prelungirea termenului de menținere a persoanei în calitate de bănuț, emisă în temeiul art. 6 pct. 37¹, art. 52 alin. 5, **art. 63 alin. (2), pct. 3**, art. 255 și art. 281 alin. (1) CPP.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a IV-a a Notiței Explicative)

14.

A. Admisibilitatea

În speță, prelungirea termenului de menținere a autorului sesizării în calitate de bănuită, s-a realizat în temeiul alin. (2) pct. (3) al art.63 CPP, excepția de neconstituționalitate a căruia se invocă, motiv din care potrivit exigențelor de admisibilitate definite în hotărârea CC nr. 15 din 06 mai 1997 și art. 7 alin. (3) CPP, prezenta sesizare nu poate fi respinsă ca fiind inadmisibilă din lipsa legăturii „*organică, logică între problema de neconstituționalitate și fondul cauzei*”. Or, o altă prevedere legală care autorizează Procurorul General de a extinde termenul legal de menținerea persoanei în calitate de bănuită, nu există.

B. Neconstituționalitatea art. 63 alin. (2) pct. 3 CPP prin prisma valorilor și principiilor constituționale în sensul art. 1 alin. (3), art. 4, art. 16, art. 23 alin. (2) art. 26 din Constituție.

Potrivit prevederilor art. 63 alin.(2) CPP, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit: 1) persoana reținută – mai mult de 72 de ore;

2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive;

3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

(3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. *În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuit mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuitul despre aceasta.*

(4) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, constatînd că bănuiala nu s-a confirmat, este obligată să elibereze bănuitul reținut sau să revoce măsura preventivă aplicată în privința lui pînă la expirarea termenelor indicate în alin.(2), dispunînd scoaterea lui de sub urmărire

În snesul reglementărilor legale, stipulate la art. 63 alin. (2), pct. (3) CPP, prelungirea termenului legal de menținere a persoanei în calitate de bănuit pentru o perioadă mai mare 3 luni, survenirea căruia are drept efect obligația organului de urmărire penală de a scoate persoana de sub urmărire penală sau înaintarea învinuirii, este subordonată **discreției absolute** a Procurorului General și adjuncților acestuia. Or, norma în cauză în lipsa unor temeiuri clar definite, care ar putea fi considerate judicioase în fiecare

caz individual, permite Procurorul General și adjuncților lui, de a aplica „**excepția legală**” în defavoarea persoanei și garanțiilor legale de apărare împotriva unor eventuale abuzuri, plasând persoana într-o stare de incertitudine privind situația sa juridică în cadrul unui proces penal, lăsată latitudinii nelimitate a procurorului de o „competență” abstractă și împotriva abuzurilor căruia, nu există nici un remediu legal și în raport cu „hotărârea de extindere a termenului legal cu titlu de excepție”, nu poate fi exercitat un control de legalitate, întrucât norma supusă controlului de constituționalitate admite „**libertatea absolută de acțiune**” a procurorului în defavoarea persoanei.

Potrivit caracteristicilor constituționale ale statului, definite de Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă, într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei, prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, **să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor**, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată (*hot. CC nr. 12 din 14.05.2015, §41*).

Formularea normei supuse controlului constituționalității, nu asigură o protecție eficientă împotriva **eventualelor abuzuri** ale persoanei investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor și totodată nu satisface exigențele de calitate a legii în sensul definit de CtEDO, exigențe reținute de Curtea Constituțională drept condiții impuse la **art. 23 din Constituție**, (*hot. CC nr. 26 din 23.11.2010*).

Astfel, legislația națională, trebuie să indice cu o claritate rezonabilă, scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (*idem*). Or, într-un stat democratic de drept protejarea și promovarea drepturilor și libertăților omului, constituie un principiu fundamental, deziderat suprem (*hot. CC nr. 241/29 din 27.12.2004*).

Formularea normei supusă controlului de constituționalitate, nu definește în nici un fel, circumstanțele în care garanția legală acordată persoanei de a nu fi menținută în calitate de bănuț pentru o perioadă mai mare de trei luni, ar putea fi extinsă cu titlu de excepție, de către Procurorul General și adjuncții săi, latitudinea acordată în acest sens Procurorului General și adjuncților săi, fiind una contrară caracteristicilor constituționale ale statului în calitate de stat de drept și oferind largi posibilități de abuzuri în fraudarea dreptului constituțional la apărare. Or, în contextul reglementărilor procesual penal menționate *supra*, persoana care deține calitatea de bănuț, în raport cu Procurorul General, are o situație juridică incertă, lipsită de un nivel accesibil de previzibilitate.

De asemenea, formularea normei supuse controlului de constituționalitate, oferă Procurorului General, posibilitatea anulării efectelor legale, ale omisiunilor de procedură admise în cadrul urmăririi penale cu ocazia neexecutării actelor în termen, prin emiterea ulterioară expirării termenului de menținere a persoanei în calitate de bănuț, a ordonanței de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț, „neutralizând” garanțiile instituite de legea procesual penală în favoarea dreptului la apărare a persoanei, iminența pretinselor abuzuri materializându-se în circumstanțele speței expuse *supra*. Or, împotriva extinderii abuzive a termenului de menținere a calității de bănuț, de către Procurorul General și adjuncții acestuia, ulterior expirării și survenirii obligației legale de a scoate persoana de sub urmărire penală, (art. 63 alin. 3 CPP) bănuțul nu dispune de un remediu eficient de apărare și restabilirea legalității.

Posibilitatea persoanei de a utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa, constituie un principiu constituțional desprins din art. 21 din Constituției (*hot. CC nr. 26 din 23.11.2010 §5*). În acest sens, persoana în privința căreia a expirat termenul legal de menținere în calitate de bănuț și nu a fost pusă în această perioadă sub învinuire, trebuie să dispună de dreptul legal de a cere și impune organului de urmărire penală de a acționa în modul prescris de lege, art. 63 alin. (3) CPP - de a scoate persoana de sub urmărire penală, exercițiul acestuia drept, în condițiile unui stat de drept¹, nu poate fi subordonat „discreției, nelimitate și imprevizibile” ale Procurorului General și adjuncțiilor săi. Or, statul de drept, se bazează pe supremația legii și nu autoritatea funcționarului și/sau buna-credință acestuia, căruia i-au fost încredințate prin lege exercitarea anumitor atribuții.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale *hotărârea nr.10 din 16.04. 2010*, pct.7, în Republica Moldova dreptul intern și cel internațional reprezintă un tot întreg, o structură unitară. Jurisprudența CtEDO face parte din dreptul accesoriu la tratatul internațional (*soft law*), ea devenind parte integrantă a dreptului intern.

Potrivit prevederilor art. 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Dreptului la un proces echitabil în sensul art. 6 din Convenție, i se recunoaște un loc „eminent” într-o societate democratică² și care nu poate fi sacrificat pentru oportunități (*cauza Kostovski v. Olandei*, 29.11.1989, §44), motiv din care constituționalitatea alin. alin. (2) pct. 3 art.63 CPP, urmează a fi analizată și în lumina **dreptului la apărare**³, în calitatea sa de scop și obiect al art. 6 §1 din Convenție (*cauza Adolf v. Austria*, 26.03.1982, §30).

În acest sens, stabilirea termenilor în care organul de urmărire penală urmează a acumula suficiente probe pentru punerea persoanei sub urmărire penală, stabilit de lege, nu poate fi extins de Procurorul General și adjuncții săi, în lipsa unor circumstanțe și condiții strict definite. Or, Procurorul General, nu poate substitui, completa sau excede voința legislatorului și/sau institui la discreția sa nelimitată, alți termeni de înaintarea învinuirii sau acumulare probelor în acest sens.

¹ HCC nr. 2 din 19.01.1998

² Noțiunea de stat democratic, în sensul art. 1, alin. 3 din Constituție, potrivit prevederilor art. 4 din Constituție, nu poate fi interpretată în alt mod, decât în modul definit de CtEDO.

³ Drept consfințit și garantat la art. 26 din Constituție.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

(A se vedea capitolul V al Notiței Explicative)

15.

Declararea prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, *persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni* ”ca fiind neconstituționale.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea capitolul VI din Notița Explicativă)

16.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17. a) Ordonanța de începere a urmăririi penale
- b) Ordonanța procurorului RURAC Eugeniu din 08 septembrie 2016
- c) dovada recepționării ordonanței din 08.09.2016 la data de 22.09.2016
- d) ordonanța de ridicare a blocului de calculator și procesul-verbal de ridicare;

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

(A se vedea capitolul VIII al Notitei Explicative)

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul mun. Chișinău Republica Moldova

Data 25 octombrie anul 2016

Gheorghe Ploșnicu

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

